RETSMØDERAPPORT
i sag 194/84 *

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

1. Artikel 52 i akt vedrørende vilkårene for Den Hellenske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af Traktaterne er affattet således:

»Midler, der er blokeret i Grækenland, og som tilhører personer, der er bosat eller har hjemsted i de nuværende medlemsstater, liberaliseres gradvis i lige store årlige rater fra tiltrædelsen og indtil 31. december 1985 i seks etaper, hvoraf den første indledes 1. januar 1981.

Den kapital, der er deponeret som blokerede midler den 1. januar 1981, eller som mellem denne dato og den 31. december 1985 måtte blive indbetalt som blokerede midler, liberaliseres i begyndelsen af hver etape successivt med en sjettedel, en femtedel, en fjerdedel, en tredjedel og halvdelen af det beløb, der er deponeret ved begyndelsen af hver af disse etaper.

Den 1. januar 1986 ophæves blokeringen af midler, der tilhører personer, som er bosat eller har hjemsted i de nuværende medlemsstater.«

Tiltrædelsesaktens artikel 49, stk. 1, er affattet således:

»Den Hellenske Republik kan på de vilkår og med de frister, der er angivet i artiklerne 50 til 53, udsætte den liberalisering af kapitalbevægelser, der er fastsat i Rådets første direktiv af 11. maj 1960 om gennemførelse af EØF-Traktatens artikel 67 og i Rådets andet direktiv af 18. december 1962 om tilføjelser til og ændringer i det første direktiv om gennemførelse af EØF-Traktatens artikel 67«.

2. Artikel 13 i den græske nødlov nr. 1704 af 4/14. april 1939, som ændrede og supplerede nødlov nr. 33 fra 1936 og en række andre love om beskyttelse af national valuta (hellensk lovtidende, bind I, s. 149), bestemmer:

»1) Ved blokerede fordringer forstås samtlige fordringer på selskaber, banker, samt fysiske eller juridiske personer, som indehaves af personer med fast bopæl i udlandet, som skal opfyldes i Grækenland, og som ikke hidrører fra overførsler gennemført efter den 26. april 1932, der indebærer en frivillig omveksling.

...

Som blokerede fordringer anses endvidere græske obligationer og aktier, som befinder sig i Grækenland, og som tilhører personer med fast bopæl i udlandet.

...

3) Der kræves tilladelse fra Grækenlands Nationalbank til frigivelse og anvendelse af ovennævnte blokerede fordringer og værdipapirer. Grækenlands Nationalbank kan dog ikke drages til ansvar for eventuelt afslag på en sådan tilladelse.

...«

3. Da Kommissionen fandt, at de omhandlede græske retsforskrifter var i strid med tiltrædelsesaktens artikel 52, opfordrede den, ved skrivelse af 15. marts 1983, den

* Processprog: Græsk.

græske regering til inden to måneder at fremsætte sine bemærkninger vedrørende den påtalte overtrædelse af fællesskabsretten.

Kommissionen modtog imidlertid ikke svar på denne skrivelse og fremsatte herefter en begrundet udtalelse den 31. januar 1984 i henhold til Traktatens artikel 169, hvorved den opfordrede Den Hellenske Republik til, inden en måned efter udtalelsens fremsættelse, at træffe de foranstaltninger, der var nødvendige for at efterkomme udtalelsen.

Da denne frist imidlertid er udløbet, uden at der er truffet nogen som helst foranstaltninger, har Kommissionen ved stævning af 10. juli 1984, anlagt nærværende sag.

4. Stævningen er registreret på Domstolens Justitskontor den 24. juli 1984.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Parternes påstande

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— det statueres, at Den Hellenske Republik har tilsidesat sine forpligtelser efter artikel 52 i akten om Grækenlands tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, idet den har undladt gradvis at frigive blokerede midler i Grækenland tilhørende personer bosat i medlemsstaterne, i henhold til den i nævnte artikel faste tidsplan;

— Den Hellenske Republik tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Den *Hellenske Republik* har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse, idet Den Hellenske Republik i overensstemmelse med tidsplanen i artikel 52 i akten vedrørende Den Hellenske Republiks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber gradvis har frigivet de i Grækenland blokerede konti, som tilhører personer bosat i medlemsstaterne, således at indehaverne af disse konti i Grækenland frit kan disponere over det beløb i drachmer, som indestår på de frigivne konti;

— Kommissionen tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

III — Parternes anbringender og argumenter

1. Ifølge *Kommissionen* fremgår det af artikel 13 i den græske nødlov nr. 1704/1939, som stadig er i kraft, at Den Hellenske Republik endnu ikke har opfyldt sine forpligtelser efter tiltrædelsesaktens artikel 52 til gradvis at liberalisere de blokerede midler i Grækenland, som tilhører personer, der er bosat i Fællesskabets nuværende medlemsstater.

I forbindelse med sin gennemgang af, hvorledes artikel 52 rettelig bør fortolkes, har Kommissionen først redegjort for begrebet »blokerede midler«. og anført, at begrebet ikke er defineret nogetsteds i EF-lovgivningen, hvorfor man bør tage udgangspunkt i de kriterier, der normalt gælder for sådanne midler på valuta- og valutakontrolområdet. Ifølge den almindeligt anerkendte definition, der anvendes på området, består blokerede midler i indskud, tilhørende personer, der ikke er bosat i den pågældende stat, og som er udstyret med følgende begrænsninger:

— de kan ikke frit overføres til andre lande;

— de kan kun benyttes til visse begrænsede formål i det pågældende land, og kun såfremt de centrale, kompetente bankmyndigheder har givet forudgående tilladelse dertil.

Blandt disse to begrænsninger er den vigtigste forbudet mod midlernes overførsel til udlandet, fordi der normalt ikke opstår større problemer i praksis, hvis midlerne kan overføres.

Følgelig bør tiltrædelsesaktens artikel 52 efter Kommissionens opfattelse fortolkes således, at den ikke blot forpligter Den Hellenske Republik til at frigive de blokerede midler med henblik på deres anvendelse i Grækenland, men også til at gøre dem fuldt ud konvertible, således at de i overensstemmelse med den fastsatte tidsplan og senest den 1. januar 1986 frit kan hjemtages.

Denne fortolkning støttes af tiltrædelsesaktens artikel 49, hvorefter Den Hellenske Republik under visse omstændigheder kan udsætte liberaliseringen af de kapitalbevægelser, der er omhandlet i direktiverne af 11. maj 1960 og 18. december 1962, som er udstedt til gennemførelse af Traktatens artikel 67.

Til støtte herfor anfører Kommissionen, at artiklerne 49 og 52 er indeholdt i et afsnit og et kapitel i tiltrædelsesakten med overskrifterne »Den frie bevægelighed for personer, tjenesteydelser og kapital«, henholdsvis »Kapitalbevægelser og usynlige transaktioner«. Det ville være meningsløst at placere artikel 52 i dette afsnit af tiltrædelsesakten, såfremt den alene indeholdt en forpligtelse til frigivelse af de blokerede midler udelukkende med henblik på deres anvendelse i Grækenland, da den frie dispositionsret over pengene i det land, hvor midlerne er indskudt, ikke i sig selv indebærer nogen kapitalbevægelser mellem medlemsstaterne.

Desuden fremgår det af de direktiver, der er udstedt til gennemførelse af Traktatens artikel 67, og hvortil der henvises i tiltrædelsesaktens artikel 49, at direktiverne skal sikre udstedelse af de valutabevillinger, der er nødvendige til gennemførelse af kapitalbevægelserne, og at deres formål ikke er at sikre, at midler indskudt på blokerede konti kan anvendes på normal måde i den pågældende medlemsstat.

I den forbindelse fremhæver Kommissionen navnlig, at liste A i bilag I til Rådets andet direktiv 63/21 af 18. december 1962 om udvidelse og ændring af første direktiv til gennemførelse af Traktatens artikel 67 (EFT 1963-64, s. 5), indeholder en opregning af transaktioner, der ubetinget skal liberaliseres. Disse omfatter bl. a. »overførsel i rater af valutaudlændinges midler på spærrekonti i tilfælde, hvor kontohaveren er i særlige vanskeligheder« og »overførsler i årlige rater af midler på spærrekonti i andre medlemsstater i tilfælde, hvor kontohaverne er valutaudlændinge ...«. Dette viser, at samtlige medlemsstater er forpligtet til at ophæve blokerede konti, også de medlemsstater, som tiltræder Fællesskaberne, når der i den pågældende medlemsstat på tiltrædelsestidspunktet findes sådanne konti, uanset om der er fastsat særlige regler herom i tiltrædelsestraktaten. Følgelig er formålet med tiltrædelsesaktens artikel 52 at gennemføre de samme regler for Den Hellenske Republik, som gælder for de øvrige medlemsstater. En forpligtelse til udelukkende at frigive anvendelsen af blokerede konti inden for landets egne grænser ville ikke sikre en sådan ensartet behandling.

2. Den *græske regering* har først gennemgået anvendelsesområdet for artikel 13 i den græske nødlov nr. 1704/1939. Blokerede fordringer omfatter ifølge denne bestemmelse samtlige fordringer tilhørende personer bosat i udlandet, der skal opfyldes i Grækenland og som ikke hidrører fra en frivillig omveksling. Endvidere kan skyldnerens indfrielse af den til fordringen svarende

gæld ifølge samme bestemmelse lovligt kun ske ved indbetaling af beløbet på en blokeret konto.

For at oprette en blokeret konto skal følgende betingelser være opfyldt:

— indehaveren skal (uanset statsborgerskab, som altså også kan være græsk) have fast bopæl uden for Grækenland;

— fordringen må ikke hidrøre fra en frivillig omveksling, dvs. fra udenlandsk valuta, der er indført til Grækenland og frivilligt omvekslet til drakmer (uden at der har bestået en forpligtelse til at omveksle beløbet til drakmer og hermed inddrage det i det græske banksystem). Således er eksempelvis følgende midler blokerede fordringer: fordringer hidrørende fra salg af fast ejendom i Grækenland, indtægter som ikke er erhvervet ved valuta, der er frivilligt omvekslet til drakmer, ekspropriationserstatninger, beløb tilkendt ved retslige afgørelser, tilbagebetaling af skat erlagt i urigtig formening om skyld samt beløb hidrørende fra arv, forudsat skatten ikke blev indbetalt, hhv. arvebeløbet ikke erhvervet i en valuta, som er frivilligt omvekslet til drakmer.

Af det anførte fremgår, at det afgørende kriterium for anvendelsen af artikel 13 er det sted, hvor den pågældendes faste bopæl befinder sig. Af det anførte følger endvidere, at der i henhold til artikel 13 kun oprettes blokerede konti for drakmer, som ikke hidrører fra indførsel af frivilligt omvekslet valuta. Såfremt en person, der er bosat i udlandet, derimod er indehaver af en konto lydende på drakmer, hvis indskud hidrører fra indførsel af frivilligt omvekslet valuta, er debitor hverken forpligtet eller berettiget til, med henblik på afvikling af gælden, at indsætte midlerne på en blokeret konto, mens långiveren har ret til at få udbetalt beløbet direkte fra debitor og endog kan undlade at indsætte beløbet i en bank. Hvis dette ikke desto mindre sker, krediteres det beløb, der erhverves i drakmer, ikke på en blokeret konto, men kan frit hæves og anvendes i Grækenland uden forudgående tilladelse fra den græske nationalbank.

Der findes altså to slags konti i Grækenland for personer, som ikke er bosat i landet, nemlig blokerede og ikke-blokerede konti. Den eneste forskel beror på, hvor de anbragte midler hidrører fra. De konti, hvis indskud hidrører fra indførte, frivilligt omvekslede midler, er ikke blokeret, mens midler på en blokeret konto ikke kan udføres uden tilladelse fra den græske nationalbank.

Vedrørende begrebet »blokerede konti« anfører den græske regering, at man i mangel af en EF-retlig definition må henholde sig til den græske lovgivning, dvs. artikel 13 i nødlov nr. 1704/1939. tiltrædelsesaktens artikel 52 omhandler specielt liberalisering af »blokerede midler«, men gælder ikke for andre midler, som nok er omfattet af et eksportforbud, men som ikke er blokeret i henhold til nødloven. Følgelig må artikel 52 fortolkes således, at den udelukkende omhandler den etapevise ophævelse af nødlovens artikel 13, for så vidt angår bosatte inden for EF, men

ikke vedrører adgangen til at overføre de frigivne midler til udlandet. Disse midler kan kun overføres på de betingelser, der er angivet i de to direktiver, som er udstedt til gennemførelse af Traktatens artikel 67, når direktiverne er omsat til national ret.

Følger man derimod Kommissionens opfattelse, stilles Den Hellenske Republik ufordelagtigere end de øvrige medlemsstater, idet den i så fald forpligtes til fra den 1. januar 1986 at tillade udførsel af de aktiver, der henhører under nødloven, men ikke til frigivelse af de transaktioner, som er liberaliseret i medfør af de to kapitaldirektiver.

Den græske regering anfører endelig, at den i overensstemmelse med tidsplanen i tiltrædelsesaktens artikel 52 fra den 1. januar 1981, efter begæring fra en række fordringshavere, påbegyndte en gradvis liberalisering af blokerede fordringer, efter passende undersøgelser af de pågældendes faste bopæl. Den 1. januar 1986 trådte artikel 13 i nødlov nr. 1704/39 ud af kraft i forhold til personer, som kunne dokumentere, at de havde fast bopæl på Fællesskabets område.

IV — Svar på Domstolens spørgsmål

1. Som svar på Domstolens spørgsmål har *Kommissionen* anført, at tiltrædelsesaktens artikler 49-53 (kapitel 2, afdeling I: »Kapitalbevægelser«) giver Den Hellenske Republik mulighed for, under fravigelse af det første og andet direktiv til gennemførelse af Traktatens artikel 67, at udsætte liberaliseringen af kapitalbevægelser til senest den 31. december 1985. Artikel 52 fastsætter således de nærmere betingelser for, hvorledes retsforskrifterne om blokerede midler skal anvendes under den overgangsperiode, der udløb den 31. december 1985.

Kommissionen præciserer i den forbindelse, at for så vidt angår løbende betalinger, er anvendelsen inden for en medlemsstat af likvid kapital, som tilhører personer, der er bosat i andre medlemsstater, reguleret ved Traktatens artikel 106. Kapitaltransaktionerne er derimod reguleret ved ovennævnte direktiver, som skal sikre den gradvise liberalisering af overførsler (hjemtagning) af al form for likvid kapital tilhørende personer, der ikke er bosat i den pågældende medlemsstat.

Den af Kommissionen anførte fortolkning, hvorefter tiltrædelsesaktens artikel 52 vedrører liberaliseringen af overførsler og anvendelsen af blokerede midler (eller blokerede konti) med henblik på de kapitaltransaktioner, som er liberaliseret i medfør af fællesskabsretten, bekræftes af de bestemmelser som helhed, der er nævnt ovenfor i tiltrædelsesaktens kapitel 2, afdeling I, navnlig artikel 51, stk. 2, som vedrører hjemtagningen af provenuet ved afvikling af investeringer i fast ejendom beliggende i Grækenland. Denne bestemmelse ville nemlig være uden mening, såfremt artikel 52 udelukkende vedrørte liberaliseringen af blokerede midler (konti) med henblik på deres anvendelse inden for Grækenland.

Sammenfattende er Kommissionen af den opfattelse, at liberaliseringen af de eksisterende, blokerede konti i Grækenland er undergivet tiltrædelsesaktens artikel 52, hvorfor Den Hellenske Republik, ligesom de øvrige medlemsstater, efter den 1. januar 1986 var afskåret fra at anvende eller oprette blokerede konti af provenuet ved afviklingen af de kapitaltransaktioner, som er omhandlet i direktivernes lister A, B og C.

2. Som svar på spørgsmål fra Domstolen har den *græske regering* forklaret, at der i Grækenland kun findes én kategori af blokerede konti, nemlig den, der er omhandlet i artikel 13 i nødlov nr. 1704/1939 som ændret ved artikel 7 i lov nr. 128/1975. Betingelsen for at anvende artikel 13 er dels, at der består en fordring, som ikke hidrører fra frivilligt omvekslet valuta (dvs. at der ikke fandtes nogen forpligtelse til at inddrage beløbet i det græske banksystem), dels, at kontohaveren har fast bopæl i udlandet (uanset vedkommendes nationalitet). Der sondres i den forbindelse ikke mellem blokerede konti tilhørende bosatte inden for EF og blokerede konti tilhørende bosatte i tredjelande.

Den græske regering har videre anført, at der ved den græske nationalbanks administrative beslutning nr. 692 af 11. februar 1986, i overensstemmelse med tidsplanen i tiltrædelsesaktens artikel 52, i valutamæssig henseende er sket en liberalisering af blokerede konti tilhørende bosatte i EF, for så vidt angår kapitalbevægelser af personlig karakter, dvs. som hidrører fra gaver og legater af enhver art samt medgifter og arv. Desuden er kapitalbevægelserne mellem Grækenland og de øvrige medlemsstater blevet liberaliseret ved dekret fra præsidenten nr. 170 af 19. maj 1986, dog med forbehold af den af Kommissionen den 22. november 1985 i henhold til Traktatens artikel 108, stk. 3, vedtagne beslutning, hvorved Den Hellenske Republik blev bemyndiget til at træffe visse beskyttelsesforanstaltninger.

Fremover vil bestemmelserne i nødlov nr. 1704/1939 således kun finde anvendelse på bosatte inden for EF, såfremt de pågældende fordringer vedrører en kapitalbevægelse, som er liberaliseret i medfør af fællesskabsretten, eller er af personlig karakter.

U. Everling
Refererende dommer